

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio III. Observationes circa effatum celeberrimum in corpore Juris
pluries numeratum, hisque verbis, aliisve similibus, ut plurimum
conceptum: Episcopi in partem sollicitudinis, vocati sunt, solus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Epistolarum, quæ sunt in Collectione GREGORII IX. Cap. 1. de Elect. Cap. 5. de Furejur. Cap. 3. de Pecul. Cleric. C. 1. 2. 7. de Accusat. C. 3. 4. 5. 6. 7. de Simonia C. 7. de R. J. Hæc enim à GREGORIO IX. auctoritatem acceperunt, cum sua fecerit, illa Collectioni suæ inferendo. Inter hæc loca, quæ Pontificibus Romanis falso tribui videntur, quædam sunt, quæ à DEO DATO adscribuntur, ad Pontificatum evecto an. DCLXXIII. juxta LABBEUM, eaque habentur TIT. de Simonia. Is ergo unus est ex illis Pontificibus SIRICIO posterioribus, quibus suppositæ sunt Epistolæ, vel Decreta. Ejus generis sunt quoque VIGILIUS, creatus an. DXL. & GREGORIUS IV. promotus an. DCCCXXVII. Nonnulla ex locis, quæ ipsis falso tribuuntur, apud Gratianum extant. C. 11. 12. CAUS. II. QUÆST. VI.

SECTIO II.

De FALSIS CONCILIIS in Corpore Juris memoratis.

Quoad Concilia, quæ falso Pontificibus tribui videntur, tria sunt quæ sub SYLVESTRO habita feruntur. Primum collocatur an. CCCXVI. quæque in illo gesta dicuntur, apud LABBEUM referuntur CONC. TOM. I. p. 1490. & 91. inter quæ nonnulla conficta manifestè apparent. Nempè, collatio Judæorum cum Christianis, qui illos convicerunt, tum Scripturis, tum Miraculis. Alterum est habitum anno CCCXXIV. in duas Actiones divisum, & xx. Canones continens, quorum plures à Gratiano collecti sunt, ut mox ostendetur. Tertium an. CCCXXV. celebratum, ad confirmandas Definitiones Concilii Niceni. Secundi Acta habentur CONC. TOM. I. p. 1544. ad 1555. & circa illud hæc in margine notantur: *supposita videntur HINGMANO, ac plerisque Eruditis XX. Capita, quæ Isidorus suæ Collectioni intexit.* DOUJAT Prænot. Canon. Lib. II. C. XIV. n. 4. loquens de his tribus Conciliis hæc habet de Secundo: *non pauca falsa occurrunt in eo Indicia.* De Tertio subdit, *nec minus vacillat Sylvestrini Concilii fides, ut Barovius notat.* De hæc falsi suspicione silet LABBEUS illud referens CONC. TOM. II. p. 410. sed hæc inferre licet ex Notis BINII. Itorum Conciliorum Secundum à Gratiano citatur sub Titulo Synodi Generalis I. c. DIST. XXVIII. hujus Inscriptio est. *Sylvester Papa Generali Concilio præfatus.* Canon sic concipitur: *nullus aliqua ratione Transmarinum hominem penes vos in Clericatus gradus suscipiat, nisi quinque aut eo amplius Episcoporum designatus sit Chirographis.* 2. In C. 15. de Consecrat. DIST. I. sic inscribitur: *Sylvester Papa in Generali Synodo residens dixit: ejus verba sunt: Nullus Missas celebrare præsumat, nisi in sacratibus ab Episcopo locis, qui sui particeps de cetero voluerit esse Sacerdotum.* Hunc Canonem non inveni loco cit. nec in ullo ex his tribus Conciliis. Prior autem occurrit in Epilogo Tertii Concilii, sed paulò aliter, ut notatur in margine ejusdem Canonis. Can. 9. Secundi citatur c. 1. DIST. XXIV. sub hoc titulo ex Decretis Sylvestri Papæ in Synodo Romana, sed paulò aliter conceptus, sed idem sensus, ut patebit conferenti. Sic interpretanda videtur Correctio Romana huic Canonis subjecta, nempè verba Canonis non esse in Synodo Romana, sub Sylvestro. c. 14. & 15. ejusdem Synodi junguntur in c. 9. CAUS. II. QUÆST. I. testimonium Clerici adversus Laicum nemo recipiat: nemo enim Clericum quemlibet in publico examinare præsumat, nisi in Ecclesia. Quod prior pars dicit de Clerico, Synodus habet de Laico, nempè ejus testimonium non esse recipiendum adversus Clericum. C. 4. ejusdem Concilii citari videtur à GELASIO in C. 27. CAUS. XII. QUÆST. II. hic enim loquens de divisione reddituum Ecclesiæ in quatuor partes, ait, illam jam dudum esse rationabiliter decretam; hæc autem præcipitur in Can. 4. citato. Sed fortè facta hæc à Gelasio anam dedit Impositori hunc confingendi Canonem

4. CAUS. II. QUÆST. VII. C. 2. & 10. Apud eundem Gratianum leguntur duo alii Canones eidem Synodo adscripti, & desumpti dicuntur ex Epilogo illius. Neuter est in Epilogo nec esse potest, cum nullus sit Epilogus. Priorem non inveni in Synodo, sed infertur ex C. 3. relato in posteriori; in isto enim prohibetur, ne Clericus inferior Clericum superiorem accuset: Hinc autem sequitur, Laicum arcendum ab accusatione Clerici, cum sit Clerico inferior. Porrò c. 10. citatus, nonnihil à c. 3. hujus Synodi differt; 1. enim quem excludit ab accusatione, excludit etiam à Testimonio. 2. Invertit istius ordinem, incipiens à Clerico simplici, à quo ad superiores gradatim ascendit. Can. autem 3. incipit à superiori nempè Presbytero, & ad alios gradatim descendit. Idem Can. 3. habetur etiam in c. 2. CAUS. II. QUÆST. IV. cum hac inscriptione: *Sylvester Papa in Generali Synodo residens.* Agitur in eo de numero Testium ad iudicium Clericorum. Pars est posterior c. 10. CAUS. II. QUÆST. VII. quæ præscribit, qui admittendi sint ad illorum accusationem. Quod in illo legitur de Summo Præsule à nemine iudicando desumptum est ex c. 20. ejusdem Synodi id disertè dicente: *nemo dijudicet Primam Sedem.* Cujus effati, prima origo est in Synodo Sinuessana pro supposititia ab omnibus habita. De hac origine fusè egimus in Examine quinque priorum librorum Epitomes veteris Juris Pontificii, ut ostenderemus, hoc Effatum, sicuti & alia Italica, seu Ultramontana, falsarum Epistolarum aliorumque operum suppositorum in favorem Pontificum Romanorum, opè, introductionem ac stabilitum esse.

Mirum videri poterit, quòd Gratianus, loquens DIST. LXXVII. de Interstitiis servandis in recipiendis Ordinibus, Canonem II. Sylvestrini Secundi, qui de his intervallis sigillatim loquitur, prætermiserit, nec non C. 3. Concilii Tertii ejusdem Pontificis, qui hujusmodi intervalla præscribit.

In observandis iis, quæ scitu necessaria visa sunt, circa tria Concilia Romana sub nomine SYLVESTRI, supposita paululum immorati; quia plures Juris Textus hinc desumpti sunt, multumque referat, qui sint, & in quo differunt ab Originali, quod in Collectione LABBEANA habetur, cum nostri Instituti pars non minima sit, has suppositiones detegere ac explicare.

De citata Synodo Sinuessana non agemus, etsi de illà mentio in Jure fiat, tum quia inde nullus Textus desumitur, tum quia nec nomen ejus in Jure legitur; unde in Indice Conciliorum in Decretis relatorum omittitur. Sufficiet ergo notare, quòd Can. 7. DIST. XXI. solus sit, qui illius meminere. NICOLAUS I. ea utitur, ad probandum, quòd Superior ab Inferiori iudicandus non sit, referque Convocationis causam, nec non verba pluries repetita: *Papam à seipso iudicandum.* Sed non obstante tanti Pontificis testimonio citantis hoc Concilium, ut legitimum, pro spurio ab omnibus habetur, ut testatur VAN-ESPEIN in eadem DISTINCTIONEM: Idemque testatur DOUJAT in Prænot. Canon Lib. II. Cap. XIV. n. 2. his verbis, *nec est quòd anxie Acta requiramus Sinuessani Concilii, ubi MARCELLINUS, Pontifex circa annum CCCIII. vel CCCVIII. Idolorum venerationem secutus tandem sententiam in se ipsum protulisse scribitur: cuius rei apud Eruditos minus certa est fides.* In margine, hunc locum vulgò dici ROCEA de Mondragone observat.

SECTIO III.

Observationes circa Effatum Celeberrimum in CORPore JURIS pluries memoratum, hisque verbis, *aliis-ve similibus, ut plurimum, conceptum; Episcopii in partem Sollicitudinis vocati sunt; solus Papa in plenitudinem potestatis; illiusque Originem.*

RES maximi momenti videtur, ut, quæ ad illud Effatum pertinent, paucis saltem explicentur;

est enim veluti fundamentum ceterorum Italicorum Axiomatum circa potestatem Summi Pontificis. Unde illa hinc colligit FAGNANUS in C. 1. de off. & potestate Judicis Ordinarii, & inter alia, quod Episcopi Jurisdictionem non à CHRISTO immediatè, sed à Summo Pontifice acceperint; ideòque illam posse pro voluntate istius restringi. Quapropter observabimus circa illud effatum, qui Canones præcipuè Corpori Juris inserti, illius expressam mentionem faciant, quid de illo sentiendum: quæ illius origo.

Antiquiores Canones, in quibus legitur, sunt apud GRATIANUM CAUS. II. Quæst. VI. C. 11. 12. Prior tribuitur GREGORIO IV. circa annum DCCC. posterior VIGILIO circa annum DXXXVII. Cum iste ergo anterior sit, ab illo incipimus. Sic se habet: *qui se scit aliis esse præpositum, non molestè ferat, quem sibi esse prælatum. Ipsa namque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in partem sint vocatæ Sollicitudinis, non in plenitudinem Potestatis.*

Corretores Romani monent antea tributum JULIO, BALUSIO verò in Lib. V. Cap. XXVI. n. 9. de Concord. Sacerd. & Imperii, testatur, aliis quoque Pontificibus tribui, indeque concludit; hunc Textum supposititium videri, & ab ISIDORO confectum. In Confirmationem addit, in Epistola VIGILII, ut refertur in pluribus Codicibus optimæ notæ, non inventi. Idem observat post illum VAN ESPEN in Supplemento Parisiensi p. 53. 1. Col. citatque alium BALUSII locum, in quo idem testatur.

In Posteriori Textu GREGORIUS IV. agens de ALDRICO Cenomaniensi Episcopo, apud se accusato, laudansque istius recursum ad Ecclesiam Romanam, de ista hæc habet: *quæ vices suas ita aliis imperavit Ecclesiis, ut in partem sint vocatæ Sollicitudinis, non in plenitudinem Potestatis.*

BALUSIUS in priori loco citato hanc Epistolam suspensam habet, tum quia in actis vel gestis ALDRICI, de quo ibidem agitur, non extet, tum quia multa contineat absurda; testaturque alios illam putare esse supposititiam. VAN ESPEN loco citato, alibique, subscribit huic sententiæ.

INNOCENTIUS III. in Cap. 4. de usu & autoritate alludit ad illud Effatum, illudque supponit, siquidem, observans, cur Papa semper & ubique Pallio utatur, alii verò nec semper, nec ubique; ait, hoc oriri ex eo quod Papa vocatus sit in plenitudinem Potestatis, ceteri verò in partem Sollicitudinis. Hoc autem Pontifex desumpsit ex citatis Textibus Decreti GRATIANI sicuti & benè multa alia suæ Sedi faventia, quæ pro certis habuit, ex eo quod essent in Collectione Canonum tunc pro Corpore Juris agnita. Hujus rei exempla non pauca VAN ESPEN affert in brevi suo Commentario ad Decretum GRATIANI. Alios Textus, qui prædicti Effati expressè meminerint, non invenimus, quam citatos duos priores, qui pro fictitiis habentur; Tertius verò ex illis desumitur.

Hinc patet, cujus autoritatis sit, & quid de illo sentiendum, si consideretur ex illius Autoribus: si verò de eo judicetur ex verbo DEI scripto & non scripto, ut illi contrarium rejiciendum videtur, cum deroget Dignitati Episcoporum, quos ex utroque constat esse Successores Apostolorum, qui à PETRO autoritatem suam non habuerunt, sed immediatè à CHRISTO. Sed de hoc fufius, cum de Ecclesiâ ipsiusque Ministris. Interim observare sufficet, ortum videri ex abusu verborum S. LEONIS ad ANASTASIUM, Theffalonicensis, Vicarium suum in Illyrico: hæc autem sunt, *Vices nostras ita tuæ credidimus charitati, ut in partem sis vocatus Sollicitudinis, non in plenitudinem Potestatis.* Abusus manifestus est: nam Vicarius, quam habet autoritatem, ut Vicarius illam accipit, ab eo, cujus est Vicarius, illamque precariò possidet, nec exercet illam suo nomine, sed nomine committentis, quem exhibet, nec tantam habere solet, quanta est in committente, ideòque

jure dicitur de illo, *vocatum esse in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis.* Hæc autem sollicitudo, in cujus partem vocaverat ANASTASIUM, non ea erat, quam Papa habet circa omnes Ecclesias; sed illa, quæ illi competeat ut Primas vel Patriarcha Illyrici. Distinguenda enim in illo quadruplex potestas. Nempè illa, quæ sibi pertinet in Diocesi sua, ut illius Episcopus: Secunda, quæ sibi competit in Civitatibus Suburbicariis, quibus constat sua Metropolis: Tertia, quam habet, ut Patriarcha Occidentis: Quarta, quæ gaudet in Universa Ecclesia. Habita ergò ratione hujus quadruplicis potestatis, Vicarios habere potest quadruplicis generis, ANASTASIUS autem erat Vicarius tertii generis.

Has itaque ob causas ineptè applicatur singulis Episcopis, quod S. LEO dixit ANASTASIO, eoque magis, quod, ubi sunt Ordinarii, non Vicarii in sua Diocesi, autoritatem à Titulo suæ Ordinationis accipiunt, quantam Pontifex à suo; ideòque possunt in suâ Diocesi, quodcumque ipsis non prohibetur: Cum è contra Vicarius nihil potest aliud, quam quod sibi committitur, atque non minus illis injuriosum eos, nuncupari *Papæ Vicarios*, quam injuriosum fuisset Apostolis, eos appellari *Vicarios PETRI*, cum non minus sint illorum Successores, quam Papa Successor est PETRI.

Porro, hæc conjectura, de origine prædicti Effati, eo verisimilior, apparet, quod iidem verbis concipiatur, quibus usus est S. LEO ergà ANASTASIUM Vicarium suum, quodque PSEUDO-ISIDORUS confingens Epistolas Pontificibus sibi anterioribus, solitus sit sententias Prædecessorum illorum, vel subsequenter mutare vel attribuere, quibus illas affingit Epistolas.

CAPUT X.

An DECISIONES ROTÆ sint Pars JURIS CANONICI: ubi, occasione accepta, colligitur quod circa Celeberrimum illud Tribunal sciri debet.

Nihil in Operibus de Jure Canonico ab Autoribus Ultramontanis confectis vulgatum est, quam laudationes *Decisionum Rotæ*. Quænam igitur sit ejus autoritas, & cujus generis sit illud Tribunal, noscere magni refert. Hoc itaque nos movit ad agendum de utraque questione in Prolegomenis Corporis Juris in Regulas distributi.

Exordiemur à commemoratione Autorum, qui de iis egerunt, & ex quibus hæc dicenda hausimus. Eorum præcipui sunt GOMESIUS in *Regulis Cancellariæ*, maxime in *Præfatione*, ex LOTERIO de *Re Beneficiaria Lib. I.* illudque est Argumentum *Apparatus*, qui Præfationis vice, ejus Operi præfixus est. Ceteri sunt GONZALEZ Tomo I. in *Apparatu de origine & progressu Juris Canonici*, ubi *Decisiones ROTÆ* inter Res Juri Canonico pertinentes collocat. FAGNANUS, qui de illius Tribunalis autoritate agit, in *Caput 12. de Judiciis*, & passim in locis infra laudatis, singularia quædam Notabilia de illo refert. His Autoribus adjiciemus TAMBURINUM de *Jure Abbatum*, qui ad Calcem Tomi III. collegit *Decisiones* ad Operis sui materiam accedentes, similemque dat Collectionem in fine Tractatus specialis de *Jure Abbatissarum*. Nonnullas quoque integras refert FAGNANUS sicuti TAMBURINUS, ex quibus exemplis dicitur, quomodo fiant illæ *Decisiones*, atque elucidatur id, quod de Tribunali, à quo procedunt, ab Authoribus laudatis dicitur.

Circa originem hujus vocabuli *ROTA*, silent hi Auctores, ea quippè valdè incerta est. CANGIUS eam à *Rota Porphyreticâ* derivat, quia Stratum Cameræ ex Porphyrite confectum erat, & in modum *Rotæ* sectum.

Alii